

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **F. Š.** zast. JUDr. Bohuslavem Sedlatým, advokátem, se sídlem Nymburk, Boleslavská 137, proti žalovanému: **Předseda Městského soudu v Praze**, Praha 2, Spálená 2, o námitce podjatosti soudců uvedeného soudu a návrhu na přikázání věci, vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 8 Ca 74/2005, jinému místně příslušnému krajskému soudu,

t a k t o :

- I. Soudci specializovaných senátů úseku správního soudnictví Městského soudu v Praze **j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodnutí této věci.
- II. Věc se podle § 9 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, **p ř i k á z u j e** Krajskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím předsedy Městského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2004, č. j. Spr. 1443/2004, byl žalobce F. Š. odvolán podle ustanovení § 20 písm. a) a c) zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, z funkce znalce z oboru doprava, odvětví doprava silniční, z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady motorových vozidel a z oboru strojírenství, odvětví strojírenství všeobecné, a to jednak pro nesplnění podmínek pro jmenování znalcem a také pro neplnění znaleckých povinností. Žalobce byl vyzván k vrácení znaleckých pomůcek, tj. kulaté znalecké pečeti, znaleckého průkazu a znaleckých deníků na adresu žalovaného.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 28. 1. 2005 u Nejvyššího správního soudu „návrh na přezkoumání – zrušení – rozhodnutí předsedy Městského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2004, č. j. Spr. 1443/2004, o odvolání z funkce znalce“, přičemž Nejvyšší správní soud postoupil jeho podání Městskému soudu v Praze jakožto soudu věcně a místně příslušnému. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2005, č. j. 8 Ca 74/2005 – 9 byl žalobce vyzván k doplnění svého podání ze dne 28. 1. 2005 tak, aby označil žalobce a žalovaného, uvedl návrh výroku rozsudku a dále uvedl skutkové a právní důvody, pro které považuje rozhodnutí za nezákonné.

V doplňku ze dne 15. 3. 2005 žalobce prostřednictvím svého zástupce výzvě soudu vyhověl, označil žalobce i žalovaného, uvedl skutkové i právní důvody, pro něž pokládá rozhodnutí za nezákonné a navrhoval, aby rozhodnutí předsedy Městského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2004, vydané v zastoupení JUDr. Věrou Hnaníčkovou, kterým byl žalobce F. Š. odvolán z funkce znalce, bylo zrušeno.

Předseda specializovaného senátu 8 Ca Městského soudu v Praze, jemuž podle rozvrhu práce byla věc přidělena k projednání a rozhodnutí, přípisem ze dne 20. 4. 2005 poučil účastníky o této skutečnosti s tím, že složení tohoto senátu i senátů zástupčích je dáno rozvrhem práce, do kterého lze nahlédnout u tamního soudu. Dále je ve smyslu ustanovení § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.) poučil o možnosti vznést námitku podjatosti soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce a současně je informoval o možnosti soudu rozhodnout o věci samé bez jednání za podmínek ustanovení § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Na uvedené poučení reagoval předseda Městského soudu v Praze podáním ze dne 18. 5. 2005, v němž uvedl, že ve lhůtě stanovené v § 8 odst. 5 s. ř. s. namítá podjatost soudců zdejšího soudu k projednávání věci, když se zřetelem na jejich poměr k účastníkovi řízení (předsedovi Městského soudu v Praze) by mohl být dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Poměr soudců uvedeného soudu k věci je dán služebním vztahem soudce, který věc projednává a předsedy soudu. Za situace, kdy žalovaný je předsedou soudu, u kterého věc napadla, je v zájmu uplatnění zásady rovnosti účastníků řízení a zajištění záruk správního a spravedlivého rozhodnutí třeba, aby věc rozhodoval soudce, který není v žádném osobním ani služebním vztahu k účastníkovi řízení a u kterého nemůže vzniknout pochybnost, že by byl zainteresován na výsledku řízení. Nad rámec uvedeného dodal, že dle jeho názoru jsou z důvodů výše uvedených dány též podmínky ustanovení § 9 odst. 2 s. ř. s. pro přikázání věci Nejvyšším správním soudem z jiného důležitého důvodu jinému krajskému soudu.

Členové specializovaného senátu 8 Ca Městského soudu v Praze, předseda senátu JUDr. Slavomír Novák a soudkyně JUDr. Hana Pipková a JUDr. Bedřiška Sitenská se ke vznesené námitce podjatosti písemně vyjádřili dne 3. 6. 2005 tak, že ve smyslu uplatněné námítky mají za to, že se zřetelem na jejich poměr k žalovanému předsedovi Městského soudu v Praze vyplývající z ustanovení § 8 odst. 2 písm. e) zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, jsou vyloučeni z projednávání a rozhodování této věci.

Nejvyšší správní soud o vznesené námitce podjatosti a návrhu na přikázání věci jinému krajskému soudu uvažil takto:

Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Podle ustanovení § 8 odst. 3 s. ř. s. soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu v takovém případě za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát. Podle ustanovení § 8 odst. 5 téhož zákona účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí v ní být uvedeny

konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce (soudců) rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejím vyjádření.

V projednávané věci je situace specifická potud, že předseda Městského soudu v Praze (soudu, který je na roveň postaven soudům krajským) sám jako účastník řízení vznáší námitku podjatosti všech soudců specializovaných senátů úseku správního soudnictví k projednání a rozhodnutí této věci podle § 8 odst. 5 s. ř. s. z důvodů výše již popsanych.

Jde o posouzení nestrannosti těchto soudců, kteří by měli podle soudního řádu správního přezkoumat rozhodnutí vydané předsedou Městského soudu v Praze, tedy soudu, u něhož sami působí.

Integrovaná součástí práva na spravedlivý (fair) proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy).

Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšmu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94, Ústavní soud: Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (III. ÚS 448/04).

Předseda krajského soudu (zde Městského soudu v Praze) je podle § 119 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, orgánem státní správy soudu. Podle § 30 odst. 2 citovaného zákona předsedové krajských soudů vykonávají kromě rozhodovací činnosti také státní správu uvedeného soudu a státní správu okresních soudů, které patří do jeho obvodu, v rozsahu stanoveném tímto zákonem.

V projednávané věci je zřejmé, že senát, kterému byla věc podle rozvrhu práce přidělena, poučil účastníky řízení ve smyslu § 8 s. ř. s. o možnosti vznést námitku podjatosti

soudců, když jeho soudci zřejmě ze svého subjektivního hlediska nepokládali nejdříve skutečnost, že rozhodují o rozhodnutí předsedy soudu, u něhož působí, za důvod své podjatosti, o čemž svědčí to, že nevolili postup podle § 8 odst. 3 s. ř. s. Námitku podjatosti vznesl až předseda uvedeného soudu jako účastník řízení, přičemž lze konstatovat, že tato námitka se vztahuje ke všem soudcům specializovaných senátů úseku správního soudnictví Městského soudu v Praze, tedy nejen specializovaného senátu 8 Ca. Jejich postavení ve vztahu k předsedovi soudu, u něhož sami působí, kdy předseda v zákonem stanovených případech vykonává ve vztahu ke jmenovaným soudcům úkoly státní správy, je totiž totožné a mohlo by podle názoru Nejvyššího správního soudu zavdat objektivní pochybnost o nepodjatosti těchto soudců, neboť, jak bylo výše již vysvětleno, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o takové nepodjatosti.

Nejvyšší správní soud proto shledal námitku podjatosti soudců specializovaných senátů úseku správního soudnictví Městského soudu v Praze vznesenou předsedou uvedeného soudu, jakožto účastníkem daného řízení, jako důvodnou a rozhodl proto tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení, totiž, že tito soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí této věci, aniž by vzhledem ke specifčnosti případu, kdy účastníkem řízení je předseda uvedeného soudu, pokládal za účelné vyžádat si vyjádření všech soudců specializovaných senátů uvedeného soudu, neboť to by nemohlo být odlišné od vyjádření členů senátu 8 Ca, když všem svědčí tytéž objektivně existující pochybnosti o jejich nepodjatosti, jak bylo vysvětleno shora.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 s. ř. s. přikáže Nejvyšší správní soud věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát.

Vzhledem k závěru Nejvyššího správního soudu o vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného Městského soudu v Praze nutno uzavřít, že nastala situace, na níž pamatuje výše citované zákonné ustanovení. Nejvyšší správní soud proto tímto usnesením věc přikazuje jinému než místně příslušnému krajskému soudu, konkrétně krajskému soudu v Praze. Činí tak z důvodu procesní ekonomie řízení, neboť naposledy uvedený soud se sídlem v Praze je z hlediska přístupnosti pro účastníky řízení nejoptimálnější.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. ledna 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu